

Sygn. akt III AUa 1471/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Kunecka
Sędziowie:	SSA Kazimierz Josiak SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku (...) S.A. Centrum (...) w P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji (...) S.A. Centrum (...) w P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 5 października 2012 r. sygn. akt V U 1426/12

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 11 czerwca 2012 r. i ustala, że (...) S.A. nie ma obowiązku zwrotu na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwoty 1.846,58 zł.

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 210 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Legnicy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (...) S.A. I Centrum (...) w P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 11 czerwca 2012 r. zobowiązującej wnioskodawcę do zwrotu nienależycie wypłaconego świadczenia emerytalnego na rachunek bankowy J. K..

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Uprawniona do emerytury J. K. oraz jej mąż H. K. byli współposiadaczami rachunku w (...) S.A. we W.. Świadczenie emerytalne było wypłacane J. K. pierwszego dnia każdego miesiąca.

J. K. zmarła w dniu 17 lipca 2011 r., natomiast H. K. zmarł w dniu 22 lipca 2011 r. W związku z tym, że zamknięcie okresu rozliczeniowego dotyczącego wypłaty świadczenia emerytalnego J. K. za sierpień 2011 r. nastąpiło w dniu 27 lipca 2011 r., organ rentowy w tym dniu przekazał na rachunek bankowy prowadzony przez (...) S.A. we W. świadczenie emerytalne na rzecz uprawnionej w kwocie 1.846,58 zł za miesiąc sierpień 2011 r.

Informację o zgonie J. K. ZUS Oddział w L. otrzymał w dniu 27 lipca 2011 r., natomiast o zgonie H. K. w dniu 4 sierpnia 2011 r.

Pismem z dnia 1 sierpnia 2011 r. organ rentowy zwrócił się do (...) S.A. we W. o zwrot emerytury po zmarłej J. K. w kwocie 1.846,58 zł za sierpień 2011 r., informując, że wypłacone świadczenie jest świadczeniem nienależnym. W odpowiedzi Bank, pismem z dnia 9 sierpnia 2011 r., poinformował Zakład, że zwrot świadczenia jest niemożliwy, gdyż art. 55 ust. 1 pkt 2 Prawa bankowego, zobowiązujący bank do wypłaty z rachunku organowi rentowemu świadczeń, które nie przysługiwały za okres po śmierci posiadacza rachunku nie dotyczy rachunków wspólnych.

W nawiązaniu do tego pisma ZUS poinformował Bank, że współwłaścicielem rachunku bankowego był H. K., który zmarł w dniu 22 lipca 2011 r. (...) S.A. we W. w piśmie z 4 października 2011 r. podtrzymał swoje stanowisko o braku możliwości dokonania zwrotu świadczenia wypłaconego na rzecz J. K..

Decyzją z dnia 11 czerwca 2012 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zobowiązał (...) S.A. do zwrotu świadczenia w kwocie 1.846,58 zł, stanowiącego nienależnie wypłacone świadczenie emerytalne na rzecz nieżyjącej posiadaczki rachunku bankowego, J. K..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd I instancji podał przepis art. 138 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd ten wskazał, że jakkolwiek rachunek bankowy J. K. i jej męża, po śmierci ich obojga, nie utracił statusu rachunku wspólnego, tak okoliczność, że świadczenie emerytalne J. K. zostało przelane na przedmiotowe konto już po śmierci drugiego współposiadacza tego konta, oznacza, że było to świadczenie nienależne stosownie do treści art. 101 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Z wyrokiem tym nie zgodził się wnioskodawca wywodząc apelację, w której zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności błędną wykładnię art. 138a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 57 w zw. z art. 51, art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2006 r., sygn. akt II UZP 7/06 oraz art. 51 Prawa bankowego w zw. z art. 922 k.c., a także niezastosowanie art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że skarżący Bank nie jest zobowiązany do zwrotu na rzecz ZUS świadczenia przelanego na rzecz J. K. na rachunek świadczeniobiorcy oraz przyznanie kosztów postępowania za obie instancje wedle norm przepisanych, bądź uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, mimo że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, tak dokonana przez ten Sąd ocena prawna nie zasługuje na akceptację.

Kwestią sporną było ustalenie, czy Bank zobowiązany jest do zwrotu świadczenia emerytalnego J. K. w kwocie 1.846,58 zł, przekazanego na wspólny rachunek bankowy małżonków J. i H. K., po śmierci ich obojga.

Nie ulega wątpliwości, że wobec treści art. 101 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS emerytura za sierpień 2011 r. nie przysługiwała J. K., zmarłej 17 lipca 2011 r. Świadczenie to należy uznać za nienależne w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej, ponieważ wypłacono je innej osobie, niż wskazana w decyzji organu rentowego. Wpłata natomiast świadczenia na rachunek wspólny świadczeniobiorcy i osoby trzeciej jest równoznaczna z wypłaceniem świadczenia innej osobie w powyższym rozumieniu, na co wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 czerwca 2006 r., II UZP 7/06, M.P.Pr.2006/10/547).

Zgodnie natomiast z treścią przepisu art. 138a ustawy o emeryturach i rentach z FUS bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo – kredytowa są zobowiązane zwrócić Zakładowi kwoty świadczeń przekazane na rachunek w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo – kredytowej za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy.

Taką samą regulację zawiera przepis art. 55 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r., nr 72, poz. 665 ze zm.), który stanowi, że w przypadku śmierci posiadacza rachunku, bank jest obowiązany wypłacić z tych rachunków kwotę równą wpłatom na rachunki dokonanych przez organ wypłacający świadczenie z ubezpieczenia społecznego, które nie przysługiwały za okres po śmierci posiadacza rachunku, wskazaną we wniosku organu wypłacającego to świadczenie skierowanym do banku wraz z podaniem numerów rachunków, na które dokonano wpłat. W ustępie 3 ww. artykułu wskazano przesłanki zwolnienia się banku z tego obowiązku, a mianowicie, bank jest zwolniony od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu wypłacającego świadczenie lub uposażenie dokonał z tych rachunków wypłat innym uprawnionym osobom, które to wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części oraz w terminie 30 dni od otrzymania wniosku poinformuje o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.

Z treści przepisu art. 57 prawa bankowego wynika natomiast, że art. 55 ust.1 nie dotyczy rachunku wspólnego, którego definicja znajduje się w art. 51 cytowanej ustawy. Zgodnie z tym przepisem jest to rachunek bankowy prowadzony dla kilku osób fizycznych albo kilku jednostek samorządu terytorialnego.

Z uwagi na powyższe regulacje oraz okoliczności sprawy tj. ustalenie, że kwota, której zwrotu domaga się organ rentowy, została przekazana na rachunek wspólny, uzasadnione jest zwolnienie banku z obowiązku zwrotu świadczenia.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że małżonkowie J. i H. K. prowadzili wspólny rachunek bankowy w (...) SA. Kwota tytułem emerytury za sierpień 2011 r. została przelana na ww. konto już po śmierci uprawnionej, tj. w dniu 27 lipca 2011 r. Wbrew pogładowi Sądu I instancji bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje ustalenie, że wypłata świadczenia nastąpiła także po śmierci drugiego współposiadacza rachunku wspólnego. Nie ma bowiem żadnych podstaw, by przyjmować, że z dniem śmierci małżonków rachunek wspólny został automatycznie zamknięty i utracił taki status. Ani kodeks cywilny ani prawo bankowe nie zawierają przepisów regulujących sytuację prawną rachunku wspólnego w razie śmierci współposiadacza, czy współposiadaczy. W umowie rachunku również brak jest jakichkolwiek postanowień dotyczących tej materii.

Skoro natomiast art. 57 prawa bankowego w sposób wyraźny wskazuje, że wypłaty z rachunków oszczędnościowych m.in. kwot z ubezpieczenia, o których mowa w art. 55 ust. 1 tej ustawy dotyczą wyłącznie rachunków indywidualnych, to przyjąć należy, że mimo śmierci współposiadaczy rachunku wspólnego, w świetle prawa funkcjonuje on nadal jako rachunek wspólny, co w konsekwencji oznacza, że Bank nie ma obowiązku zwrotu spornej kwoty na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W świetle powyższych rozważań należy uznać zarzuty podniesione w apelacji za uzasadnione. Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., uznając że (...) S.A. nie ma obowiązku zwrotu na rzecz strony pozwanej dochodzonej kwoty tytułem nienależnego świadczenia.

Orzeczenie o kosztach procesu za obie instancje Sąd wydał na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349). Zwrotowi podlega również opłata od apelacji w wysokości 30 zł.

R.S.